Forskningsrådet

Årsrapport 2007 Global helse- (2004-2010) og vaksinasjonsforskning (2006-2011) / GLOBVAC

Året 2007

GLOBVAC har i 2007 arbeidet langs tre hovedlinjer: i) stimulering til og igangsetting av nye forskningsprosjekter, ii) strategisk arbeid inklusive videreutvikling av internasjonalt samarbeid, iii) stimulering til økt engasjement for global helseforskning og synliggjøring av programmet nasjonalt og internasjonalt.

Forskningsprosjekter: 7 nye vaksinasjonsprosjekter for til sammen 64 mill. kroner ble startet opp. I tillegg var det to store utlysninger med tildelinger på global helse- (7 prosjekter, 33 mill. kroner) og vaksinasjonsforskning (8 prosjekter, 63 mill. kroner). Utlysningene viste godt søknadstilfang innen global helseforskning hvor alle disponible midler nå er allokert, mens det arbeides med tiltak for å rekruttere nye forskere og miljøer og stimulere til økt samarbeid innen vaksinasjonsforskning.

Strategisk arbeid: Et strategimøte ble arrangert med programstyret og inviterte forskere (februar), og programplan ble ferdigstilt (april). Det strategiske arbeidet i GLOBVAC har hatt 3 komponenter:

Norsk forum for global helseforskning er et nettverkt av norske forskningsinstitusjoner og forskere som ble etablert med støtte fra GLOBVAC i 2006. Forumet har vist seg som en proaktiv aktør med konkrete initiativ for etablering av en nasjonal forskerskole innen global helseforskning, medarrangør av GLOBVACs årlige fagkonferanser, pådriver for økt finansiering og bedre koordinering av global helseforskning.

Det *norsk-indiske samarbeidet innen vaksinasjonsforskning* er blitt videreutviklet og styrket. To nye prosjekter fra utlysningen i 2006 ble startet opp. Første felles norsk-indiske utlysning ble arrangert, noe som resulterte i tildeling til ytterligere 2 nye prosjekter for til sammen 18 millioner kroner. Det administrative samarbeidet mellom Forskningsrådet og Department of Biotechnology er blitt styrket gjennom økt administrativ kontakt, informasjonsutveksling, forskerkontakt samt profilering av samarbeidsprosjekter i forbindelse med statsrådbesøk i India.

European and Developing Countries Clinical Trials Partnership (EDCTP): GLOBVAC har bidratt aktivt til EDCTP gjennom bevilgning til et forskningsprosjekt (15 mill. kroner, hvorav 7.5 mill. samfinansiering ble sikret fra EU-kontoret). GLOBVAC har og bidratt til aktivering av EDCTPs utlyninger gjennom deltagelse og arrangering av forutgående ”stakeholder”-møter, samt ved å stille inntil 50 mill. kroner til disposisjon til samfinansiering av prosjekter med norsk deltagelse.

Engasjement for og synliggjøring av global helseforskning: GLOBVAC har stimulert til økt engasjement for global helseforskning gjennom å fokusere på dette temaet på årlig fagkonferanse, arbeide aktivt med nyhetssaker og hjemmesider, delta på Forskningstorget, annonse på ”Global forum for health research”, presentasjon av programmet ved besøk på forskningsinstitusjoner, samt arrangering av”Global café” (en uformell møteplass for forskere).

..

Programmets mål

Mindre enn 10 prosent av verdens helseforskningsressurser brukes på helseproblemer i utviklingsland som utgjør 90 prosent av sykdomsbyrden (10/90-gapet), og i Norge har investeringene i denne typen forskning vært enda lavere. Norge har et moralsk ansvar og en rekke internasjonale engasjement og forpliktelser (GAVI, FNs tusenårsmål etc.) som tilsier at det er behov for å styrke forskning og kunnskapsutvikling på helseproblemer i utviklingsland.

Hovedmål:
Program for global helse- og vaksinasjonsforskning (GLOBVAC) skal styrke og utvide forskning som kan bidra til bærekraftige forbedringer i helse i lav- og mellominntektsland.

Delmål:

i) tilveiebringe kunnskap og verktøy for å bekjempe sykdomsbyrden i disse landene
ii) utvikle og styrke bærekraftige norske offentlige og private forskningsgrupper og –institusjoner
iii) utvikle og styrke internasjonalt samarbeid
iv) utvikle og styrke partnerskap med forskningsgrupper og –institusjoner i lav- og mellominntektsland for å sikre kapasitetsbygging

Disponibelt budsjett i 2007:

Global helse: 15 188 000 kroner

Vaksinasjon: 50 000 000 kroner

Forbruk i 2007:

Global helse: 10 706 708 kroner

Vaksinasjon: 15 167 079 kroner

Programmets finansieringskilder i 2007:

Global helse: UD (7 000 000 kroner), HOD (4 188 000 kroner), Fondet (4 000 000 kroner)

Vaksinasjon: UD (50 000 000 kroner)

Antall og type prosjekter i 2007:

Global helse: 10 forskerprosjekter, 11 601 874 kroner
1 nettverkstøtte (Forumet) 360 000 kroner

Vaksinasjon: 7 forskerprosjekter, 13 566 913 kroner
3 prosjektetableringsstøtte 705 000 kroner

Samlet vurdering av mål, status og faglige utfordringer

Merverdien av programmet er en bedret mulighet for finansiering og oppstart av forskningsprosjekter som søker å bidra til løsninger på de globale helseproblemene som ellers ofte er neglisjert. Programmet er vesentlig for å bringe andelen av norske helseforskningsressurser som brukes på helseproblemer i utviklingsland opp på internasjonalt nivå (10/90). Programmet vil bidra til oppbygging av bærekraftige forskningsmiljøer i Norge og i lav- og mellominntektsland. Høy faglig kvalitet og relevans i forhold til programmets målsettinger er nødvendige forutsetninger for å kunne motta støtte fra programmet.

Programmet er i en tidlig fase. GLOBVAC ble opprettet i 2006 som en utvidelse av det tidligere programmet for global helseforskning (GLOBHELS) til også å omfatte en egen satsing på vaksinasjonsforskning. En evaluering planlegges i 2009, og vaksinasjonsdelen av programmet er så langt planlagt å løpe fram til 2011.

GLOBVAC består av to delprogrammer for global helse- og vaksinasjonsforskning, med separate budsjett og utlysninger, men med et felles programstyre. Delprogrammene har noe ulike utfordringer framover:

Delprogram for global helseforskning har hatt stort søknadstilfang ved utlysningene de siste årene, og til sammen 90 millioner kroner er allokert til 17 prosjekter. Samtlige midler er nå allokert fram til gjeldende avslutning av programmet i 2010 dersom man antar nullvekst i budsjettet. **Hovedutfordringen** er å sikre økt og videre finansiering til denne typen forskning. Det vil fokuseres på god prosjektoppfølging og rapportering fra programmet. Det har vært ytret ønske fra fagmiljøene gjennom Norsk Forum for Global Helseforskning å styrke forskning rundt evaluering av de store satsingene i forbindelse med de helserelaterte tusenårsmålene.

Delprogram for vaksinasjonsforskning har hatt noe lavere søknadstilfang enn ønsket. Dette demonstrerer behovet for oppbygging av kapasitet på dette området. Det har ikke vært avveket fra kravene om høy faglig kvalitet og relevans i tildeling av prosjektmidler. Til sammen 127 mill. kroner er allokert til 15 prosjekter. **Hovedutfordringen** er å stimulere til økt aktivitet på dette feltet. Det arbeides med å stimulere til rekruttering av unge forskere, å knytte til seg gode etablerte forskere fra relevante forskningsfelt, samt å bedre nasjonalt og internasjonalt samarbeid. Dette gjøres gjennom målrettede symposier og konferanser, utlysninger med forutgående prosjektetableringsstøtte, og aktiv informasjon om programmet til norske og internasjonale miljøer.

Internasjonalt samarbeid

Det oppfordres til internasjonalt samarbeid i alle utlysninger, og spesielt til partnerskap med forskere og institusjoner i lav- og mellominntektsland. De fleste av prosjektene har internasjonalt samarbeid, og de som tenderer mot anvendt forskning har ofte aktiviteter og samarbeidspartnere i lav- og mellominntektsland. For noen prosjekter har GLOBVAC-støtte bidratt til norske deltagelse i store internasjonale konsortier.

<u>Norge-India-samarbeid innen human vaksinasjonsforskning:</u>
Samarbeidet mellom Forskningsrådet og Department of Biotechnology, Ministry of Science and Technology, Government of India er styrket i 2007. Det har vært etablert felles utlysninger som har resultert i totalt 4 samarbeidsprosjekter for 40 millioner kroner, noe som utgjør ca. 1/3 av de totale tildelingene fra delprogram for vaksinasjonsforskning under GLOBVAC.

<u>European and Developing Countries Clinical Trials Partnership (EDCTP):</u>
Norge har vært representert i EDCTP i flere år, men har i 2007 for første gang aktivt bidratt til EDCTP gjennom samfinansiering av et prosjekt med 15 mill. kroner. Samfinansieringen innbefatter et samarbeid mellom GLOBVAC og EU-kontoret i Forskningsrådet som hver bidrar med 7.5 mill. kroner. Videre har GLOBVAC stilt 50 mill. kroner til disposisjon til samfinansiering av EDCTP-prosjekter med norsk deltagelse ved EDCTP's utlysninger på vaksinasjon høsten/vinteren 2007/2008. Få miljøer har benyttet seg av denne muligheten.

Faglig profil

Programmet har så langt bidratt til oppstart av en rekke nye forskningsprosjekter, nettverksbygging (gjennom årlige fagkonferanser og Norsk Forum for Global Helseforskning) og internasjonalt samarbeid (Norge-India samarbeid på human vaksinasjon samt EDCTP).

Programmet har en sterk tverrfaglig profil, og spenner fra biomedisinsk til samfunnsfaglig forskning, fra basal til anvendt og innovativ forskning. Det understrekes at vaksinasjonsdelen av programmet spenner fra basal forskning og utvikling til forskning rundt implementering.

Det har vært en rekke utlysninger, men uten strenge tematiske avgrensninger i den tidlige fasen av programmet. På denne måten har man ønsket å sikre et bredt søknadstilfang fra aktuelle miljøer, noe som også har resultert i en kartlegging av de aktuelle fagmiljøene. Tildelingene har vært foretatt på bakgrunn av kvalitet og relevans, mens prioritering i forhold til ulike sykdomsgrupper eller tema har vært underordnet. De fleste prosjektsøknadene har kommet fra akademiske forskningsinstitusjoner, med lite innslag fra bioteknologi.

Flere av prosjektene som støttes av programmet har sykdomsspesifikk fokus. Blant disse er det respiratoriske (hovedsaklig tuberkulose) og seksuelt overførbare sykdommer (hovedsaklig HIV) som dominerer, men det er og prosjekter på andre sykdommer slik som diarésykdommer og hjernehinnebetennelse. Flere prosjekter fokuserer på helsesystemer, helsepersonell eller andre tverrgående problemstillinger. En elektronisk søkbar prosjektkatalog finnes på programmets hjemmesider www.rcn.no/globvac.

Overføringene har naturlig vært store, men økt aktivitetsnivå bidrar til å redusere disse. Delprogram for global helseforskning hadde en større utlysning i 2007 som kompenserer for tidligere overføringer, slik at alle tilgjengelige midler nå er disponert fram til 2010 med nullvekst i budsjettet. Delprogram for vaksinasjonsforskning fikk midler bevilget først over revidert budsjett i 2006. Utlysninger både høsten 2006 og sommeren 2007 sørger for at 15 prosjekter vil være i gang fra 2008. Det har blitt arbeidet aktivt for å øke søknadstilfanget. En større utlysning er planlagt i september 2008 med forutgående stimulerende tiltak i form av et internasjonalt symposium og prosjektetableringsstøtte.

Forskningsmiljøenes geografiske tyngdepunkt er Oslo og Bergen. De fleste forskningsprosjektene som har fått støtte fra programmet er i Oslo (Universitetet i Oslo, Folkehelseinstituttet, SINTEF) og Bergen (Universitetet i Bergen/Senter for Internasjonal Helse og Gades Institutt). Det er viktig å arbeide med å knytte til seg flere miljøer.

Nøkkeltall, 2007

Antall prosjekter: (antall totalt, herav antall nye i 2007): 17 (7 nye)

Dr.grads.stipendiater:

Global helse: 12,71 årsverk, hvorav 6,71 kvinner

Vaksinasjon: 5,08 årsverk, hvorav 0,83 kvinner

Postdoktorstipendiater:

Global helse: 1 årsverk, ingen kvinner

Vaksinasjon: ingen

Kommentarer til tallene

Programmet støtter i prinsippet ikke enkeltstående stipendiater, men stipendiatstillinger som er del av større prosjekter. Stipendiatstillinger er viktige for å bygge forskningskompetanse. Spesielt for dette programmet er at stipendiater fra utviklingsland er del av prosjekter, enten i sine hjemland eller i Norge. Videre er norske stipendiater ofte på feltarbeid i utviklingsland.
Merverdi: i) internasjonal erfaring og utveksling, ii) ved å avlønne stipendiater på lokale satser, får man bygget lokal kapasitet, og til lavere kostnad enn i Norge
Utfordring: I arbeid med utviklingsland er det en konstant utfordring å sikre kapasitetsbygging og forhindre ”hjerneflukt”. Programmet prøver å lære av disse utfordringene blant annet ved å knytte kontakt med NUFU som har betydelig erfaring i kapasitets- og institusjonsbygging i sør. Det kreves og utvikling av administrative rutiner og retningslinjer i Forskningsrådet som tar hensyn til disse utfordringene.

Resultatindikatorer, 2007

Avlagte doktorgrader: (antall totalt, herav antall kvinner)

Vitenskapelige artikler med referee: 33

Vitenskapelige artikler uten referee: 1

Publ. foredrag fra int. møter: 16

Andre rapporter/foredrag: 21

Bøker: 25

Annen publisering/kommunikasjon: 21

Allmennrettede formidlingstiltak: 5

Brukerrettede formidlingstiltak: 8

Oppslag i massemedia: 7

Kommentarer til tallene

Programmet er i tidlig fase, og det er vanskelig å vurdere programmet ut fra tellekanter. Det planlegges en grunding ”midtveis”-evaluering i 2009 som vil vurdere utbyttet av programmet så langt, og brukes til å foreta strategiske justeringer.

Viktigste aktiviteter i 2007

Forskningsfaglige:

- Strategimøte, februar 2007 med Programstyret og inviterte norske forskere og utenlandske sentrale personer
- Utlysning global helse, april 2007
- Utlysning, vaksinasjonsforskning, inkl. fellesutlysning med India, juni 2007
- Årlig fagkonferanse, ”Engaging in global health research”, Trondheim 17-18 oktober 2007
- Besøk India (fugleinfluenza-konferanse, uformelt ”site visit”, besøk på ambassaden, møte med Department of Biotechnology) oktober/november 2007

Kommunikasjons- og formidlingstiltak:

- Deltagelse på Forskningstorget, september 2007
- Nyhetssaker i Dagbladet og Forskning.no
- Aktiv publisering av nyhetssaker (ca. 30) på nettsidene *www.rcn.no/globvac*
- Elektronisk nyhetsbrev (ca. 4 utgaver) fra programmet
- Besøk på prosjektutviklingsmøter på SINTEF og SUM for å orientere om GLOBVAC

Driftsrelaterte aktiviteter:

- 5 programstyremøter
- Programkoordinators deltagelse på EDCTP møter (ENNP og ”stakeholder”-møter)
- Observatør i Norsk Forum for Global Helseforskning

Høydepunkter og funn

GLOBVAC har i 2007 nådd følgende milepæler:

1) **Felles norsk-indiske utlysninger på human vaksinasjonsforskning ble etablert**, og 4 prosjekter med til sammen 40 mill. kroner fra GLOBVAC er nå del av dette samarbeidet
2) **Aktiv deltagelse i EDCTP ble sikret** gjennom bevilgning av 15 mill. kroner fra GLOBVAC til et fase III studium som involverer 3 europeiske og 4 afrikanske land (Se http://www.forskning.no/artikler/2007/oktober/1192795151.9 for populærvitenskaplig artikkel om dette prosjektet). Videre har GLOBVAC bidratt til aktivering av EDCTPs framtidige utlysninger, og satt av 50 mill. kroner til samfinansiering av eventuelle framtidige vaksinasjonsprosjekter
3) **Prosjektporteføljen er økt til 32 prosjekter,** hvorav 17 prosjekter (90 mill. kroner) på global helseforskning og 15 prosjekter (127 mill. kroner) på vaksinasjonsforskning ved starten av 2008. Dette skjedde gjennom oppstart av 7 nye prosjekter innen vaksinasjonsforskning, en utlysning innen global helseforskning (7 nye prosjekter) og en utlysning innen vaksinasjonsforskning (8 nye prosjekter).